

แผนยุทธศาสตร์สุขภาพจิต ระยะ 20 ปี “กรมสุขภาพจิต 4.0 : Smart Citizen”

Thailand 4.0 ด้านสาธารณสุข : MOPH 4.0

ภายใต้โมเดลประเทศไทย 4.0 เป็นการแปลงความได้เปรียบของประเทศไทยที่มีอยู่ 2 ด้าน คือ ความหลากหลายทางชีวภาพ และ ความหลากหลายเชิงวัฒนธรรม เป็น **ความได้เปรียบในเชิงแข่งขัน** โดยการเติมเต็มด้วยวิทยาการ ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการวิจัยและพัฒนาแล้วต่อยอดความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบเป็น 5 กลุ่มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมาย โดย 1 ใน 5 กลุ่มนั้นก็คือ **กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ (Health, Wellness and Bio-Med)**

การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาสาธารณสุขไทย 4.0 จึงต้องมีความสอดคล้องกับโมเดลประเทศไทย 4.0 ที่ประกอบด้วย กลไกในการขับเคลื่อน 3 กลไกหลัก คือ 1) กลไกการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (Productive Growth Engine) นำไปสู่ “ความมั่งคั่ง” โดยมุ่งเน้น Health tech, Health Wellness, Herb และ Biotech Biomedical 2) กลไกการขับเคลื่อนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม (Inclusive Growth Engine) นำไปสู่ “ความมั่นคง” โดยมุ่งเน้น PP&P, Service, Digital Health และ Smart Citizen และ 3) กลไกการขับเคลื่อนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Growth Engine) นำไปสู่ “ความยั่งยืน” โดยมุ่งเน้น Green and Clean Hospital และ Food Safety

ยุทธศาสตร์สุขภาพจิตแห่งชาติ 20 ปี กับการพัฒนาคนไทย 4.0 (Smart Citizen) เพื่อก้าวเข้าสู่ประเทศไทย 4.0

งานสุขภาพจิต ภายใต้ Thailand 4.0 ด้านสาธารณสุข ตอบสนองต่อเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านความมั่นคง ที่ขับเคลื่อนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม (Inclusive Growth Engine) เพื่อให้หลุดพ้นจากกับดักความเหลื่อมล้ำในสังคม ดังนั้น คนไทยในยุคประเทศไทย 4.0 จึงต้องเป็น “คนไทยที่มีปัญญา อารมณ์ดี และมีความสุข อยู่ในสังคมอย่างทรงคุณค่า” ด้วยการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์สุขภาพจิตแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560 - 2579) ทั้ง 4 ยุทธศาสตร์อย่างประสานสอดคล้องกัน คือ 1) ยุทธศาสตร์ส่งเสริมและป้องกันปัญหาสุขภาพจิตตลอดช่วงชีวิต 2) ยุทธศาสตร์พัฒนาระบบสุขภาพจิตและจิตเวช 3) ยุทธศาสตร์สร้างความตระหนักและความเข้าใจต่อปัญหาสุขภาพจิต รวมทั้งลดอคติต่อผู้มีปัญหาสุขภาพจิต และ 4) ยุทธศาสตร์พัฒนากลไกการดำเนินงานด้านสุขภาพจิต โดยมีเป้าหมายในแต่ละช่วงเวลา ดังนี้

ช่วงเวลา	เป้าหมาย	มาตรการดำเนินงาน
ช่วงที่ 1 (5 ปี) พ.ศ.2560 - 2564	- เด็กไทยมีระดับสติปัญญาไม่ต่ำกว่า 100 และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติ มากกว่าร้อยละ 80 - การเข้าถึงบริการโรคทางจิตเวชที่สำคัญเพิ่มขึ้นอย่างน้อย ร้อยละ 20	- พัฒนาการดูแลช่วยเหลือเด็กกลุ่มเสี่ยง - พัฒนาระบบเฝ้าระวังปัญหาสุขภาพจิตและโรคทางจิตเวช (Surveillance System)
ช่วงที่ 2 (10 ปี) พ.ศ.2565 - 2569	- เด็กไทยมีระดับสติปัญญาไม่ต่ำกว่า 101 มีทักษะทางอารมณ์และสังคมดี	- สนับสนุนให้เกิดความรู้ด้านสุขภาพจิต (Mental Health Literacy) - สร้างนวัตกรรมด้านสุขภาพจิตในยุคดิจิทัล - การประเมินและพัฒนาตนเอง (Self Assessment and Self Development)
ช่วงที่ 3 (15 ปี) พ.ศ.2570 - 2574	- คนไทยฉลาด ดี มีคุณธรรม - เด็กไทยมีระดับสติปัญญาไม่ต่ำกว่า 103	- สร้างนวัตกรรมด้านสุขภาพจิตที่บูรณาการจากหลายภาคส่วนเพื่อให้คนไทย <ul style="list-style-type: none"> ● เก่ง ดี มีสุข ● มีการศึกษาที่มีคุณภาพ ● ทันโลก และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ● มีส่วนร่วมกับนานาชาติ และอยู่บนเวทีโลกได้อย่างภาคภูมิใจ
ช่วงที่ 4 (20 ปี) พ.ศ.2575 - 2579	- คนไทยมีปัญหาอารมณ์ดีและมีความสุขอยู่ในสังคมอย่างทรงคุณค่า - เด็กไทยมีระดับสติปัญญาไม่ต่ำกว่า 105 (Smart citizens)	- สร้างสิ่งแวดล้อมและนวัตกรรมด้านสุขภาพจิตที่บูรณาการจากหลายภาคส่วนเพื่อให้ <ul style="list-style-type: none"> ● คนในสังคมดำรงอยู่อย่างมีคุณค่า และมีความหวังในชีวิต (Hope) ● คนใช้ชีวิตอย่างมีความสุข (Happiness) ● คนมีความสามัคคี ประองตอง สมานฉันท์ (Harmony)

เมื่อมองในอนาคตอันใกล้ในอีก 5 ปีข้างหน้า **ภายใต้ประเทศไทย 4.0 เด็กไทยต้องมีระดับสติปัญญาไม่ต่ำกว่า 100 และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติมากกว่าร้อยละ 80 รวมทั้งการเข้าถึงบริการโรคทางจิตเวชที่สำคัญเพิ่มขึ้นอย่างน้อย ร้อยละ 20** ซึ่งเป็นเป้าหมายเดียวกับที่กำหนดในแผนยุทธศาสตร์กรมสุขภาพจิตในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560- 2564) ผ่าน Roadmap ในแต่ละช่วงเวลา ดังนี้

ช่วงเวลา	เป้าหมาย	กรอบแนวทางการดำเนินงาน
ช่วงที่ 1 (1 ปี) พ.ศ.2560	<ul style="list-style-type: none"> - เด็กกลุ่มเสี่ยงได้รับการกระตุ้นพัฒนาการและดูแลต่อเนื่อง - เด็กที่มีพัฒนาการล่าช้า ได้รับการกระตุ้นพัฒนาการด้วยคู่มือประเมินเพื่อช่วยเหลือเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาพัฒนาการ (Thai Early Developmental Assessment for Intervention : TEDA4I) - เด็กไทยที่มีระดับสติปัญญาเฉลี่ยต่ำกว่า 100 ได้รับการพัฒนา 	<p>1.พัฒนาการดูแลช่วยเหลือเด็กกลุ่มเสี่ยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาเครือข่ายการดูแลเด็กพัฒนาการล่าช้า ในสถานบริการระดับทุติยภูมิขึ้นไป - พัฒนาเครือข่ายระบบดูแลนักเรียนที่มีปัญหาพฤติกรรม-อารมณ์ - พัฒนารูปแบบการเลี้ยงดูเด็กของพ่อแม่/ผู้ปกครอง โดยเพิ่มศักยภาพอาสาสมัครประจำครอบครัว (อสค.) <hr/> <p>2.พัฒนาระบบเฝ้าระวังปัญหาสุขภาพจิตและโรคทางจิตเวช (Surveillance System)</p> <ul style="list-style-type: none"> - เพิ่มแพทย์เวชปฏิบัติทั่วไป/แพทย์เวชศาสตร์ป้องกัน แขนงสุขภาพจิตชุมชน/พยาบาล PG เพื่อเพิ่มการเข้าถึงบริการจิตเวชที่สำคัญ - พัฒนา Application Sabaijai (สบายใจ) เพื่อคัดกรอง ผู้ที่มีความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย - พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือผู้พยายามฆ่าตัวตาย - พัฒนาทีมเฝ้าระวังปัญหาสุขภาพจิตและโรคทางจิตเวชระดับจังหวัด (Surveillance System)
ช่วงที่ 2 (3 ปี) พ.ศ.2562	เด็กไทยมีระดับสติปัญญาไม่ต่ำกว่า 99 มีทักษะทางอารมณ์และสังคมดี	<ul style="list-style-type: none"> - ผลิตนวัตกรรมเพิ่ม IQ - ผลิตนวัตกรรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านอารมณ์และสังคม (EQ) - สร้างสิ่งแวดล้อมกระตุ้นการเรียนรู้เพื่อเพิ่ม IQ และ EQ
ช่วงที่ 3 (5 ปี) พ.ศ.2564	เด็กไทยมีระดับสติปัญญาไม่ต่ำกว่า 100 มีทักษะทางอารมณ์และสังคมดี	<ul style="list-style-type: none"> - นวัตกรรมสร้างการเรียนรู้และสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างเด็กและผู้ดูแล/ครอบครัว - ผลิตสุขภาพจิตศึกษาสำหรับหญิงตั้งครรภ์ (Self Learning)

ทั้งนี้ ในการดำเนินงานไปสู่เป้าหมายที่กำหนด ในปีงบประมาณ 2560 นั้น กรมสุขภาพจิตได้กำหนดแผนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สุขภาพจิตสู่เป้าหมายกรมสุขภาพจิต 4.0 “Smart Citizen: คนไทยที่มีปัญหาอารมณ์ดี และมีความสุข อยู่ในสังคมอย่างทรงคุณค่า” ไว้ดังนี้

